

Stanovisko školitelky

Trnka, Pavel: Diplomatika a správa kláštera Teplá ve druhé polovině 15. století, 488 ss. disertační práce FF UK, Praha 2016.

Kandidát se o období pozdního středověku zajímá dlouhodobě, věnoval mu již svou diplomovou práci, obhájenou na Ústavu českých dějin (Finanční situace českého krále Vladislava Jagellonského v letech 1471-1490, vedoucí prof. J. Čechura). Pro svoji disertaci zvolil téma sice časově blízké, ale výrazně odlišné.

Premonstrátská kanonie v Teplé vzbudila v novější době sice pozornost badatelů, ale vznikly zatím pouze nepočetné práce (přehledné dějiny od M. Hlinomaze, studie K. Dolisty, J. Čechury). Ty naznačily, že jde o značně zajímavou problematiku s řadou nadregionálních přesahů. Celkově je zpracování dějin premonstrátského řádu ve středověkých Čechách podstatně menší, než některých jiných řádů, především cisterciáků (K. Charvátová). Zaměření disertace na období druhé poloviny 15. až počátek 16. století navíc slibovalo nahlédnutí do problematiky řeholního života v utrakvistických Čechách nedlouho po skončení husitských válek.

Kandidát postupoval při zpracování velmi systematicky, během práce připravil několik dílčích studií. Výsledek – poměrně rozsáhlá monografie - je promyšleně a přehledně strukturován. Po nutném přehledu pramenů a dosavadního bádání následuje výklad o dějinách kláštera, který je z velké části založen na pramenech a původním výzkumu.

Dále již autor sleduje detailně klášterní diplomatiku a s ní nutně související sfragistiku – to je jeden velký oddíl práce. Důkladná heuristika zde umožnila formulovat zdůvodněné soudy i o písemnostech dochovaných zlomkovitě nebo nedochovaných. Po studii J. Pařeze o Strahově, zaměřené hlavně na 16. století (SAP 53, 2003, s. 307-523), je zde podán systematický přehled diplomatiky významné kanonie, který nepochybně poslouží jako srovnávací materiál pro další práci v oblasti pozdně středověké církevní diplomatiky.

Druhou velkou částí je potom sledování správních aspektů, a to jak v církevní rovině, tak v rovině světské – klášter byl pozemkovou vrchností na rozsáhlém teritoriu, byl však také ve vztazích s českým panovníkem i s oprávcem kláštera. Zajišťoval duchovní správu při farních kostelích. Autorův postup je zde velmi detailní a systematický, snaží se z pramenů vyzískat maximum informací i tam, kde jsou velmi zlomkovité. Samozřejmě zde dochází k řadě přesahů – autor však zcela přirozeně a poučeně dokáže sledovat hospodářský a sociální kontext (rybniční hospodaření, hornictví, vztahy s klášterními městečky). Stejně tak věnuje

značnou pozornost vztahům s dalšími premonstrátskými kanoniemi; nebyly jednoduše určeny filiacemi, ale projevovaly výraznou dynamiku, danou změnami ekonomického i mocenského postavení jednotlivých řeholních domů v období husitských válek i ambicemi představených. Práce je doplněna přehlednými mapovými přílohami a seznamy tepelských řeholníků, zastávajících funkce v klášteře Teplá, v Chotěšově a ve farní správě, identifikovaných členů kanonie a klášterních hejtmanů.

Výše opakovaně zmíněná systematická autorita a důkladnost v heuristické fázi práce se projevuje i v tom, že disertace nenese stopy úspěšnosti při dokončování ani povrchních soudů, způsobených nedostatečnou znalostí pramenů nebo nepromyšlením možných interpretací. Jazykově je práce na dobré úrovni, lze vytknout jen několik drobností (např. psaní Sekýřany místo Sekyřany).

Práce zcela splňuje nároky kladené na práce tohoto typu.

Prof.PhDr. Hana Pátková, PhD.